

Unutulan Soydaşlarımız: Afganistan Türkleri

Afganistan'ın bugüne kadar geçirdiği siyasî gelişmeleri kısaca anlatır mısınız?

M.Ö. 500'de İran hükümdarı Dara'nın orduları Afganistan'ı işgal ederek güneye, İndus Vadisine inmeyi. Bunu takiben Makedonyalı İskender çıktı'dı doğu seferinde İranlıları yendikten sonra burayı da işgal etmiştir.

M.S. 50- 125'e kadar Türk asıllı Sakalar (İskitler), M.S. 125-480 arasında Türk oldukları sanılan Kuşanlar, 480'den sonra Afganistan'ın hâkimleri yine Türkler olmuştur. Bu devirde Ak-Hunlar (Halaç Türkleri) buraya gelip yerleşmişlerdir. Ak-Hunlar devleti Gök Türklerin saldırılarına karşı koymak için harcadıkları çaba yetersiz kalınca hâkimiyeti kaybetmişler ancak burada Halaç Türkleri olarak yaşamaya devam etmişlerdir.

7. asrın sonlarına doğru Arapların gelmesiyle burada İslâmiyet çok hızlı bir şekilde yayılmıştır. 9. asrın ikinci yarısında Samanîler bölgenin büyük bir kısmında hâkimiyet kurmuşlardır.

10. asrın sonlarına doğru Türkler Sebük Tekin önderliğinde buradaki Gazne şehri merkez olmak üzere Gazne Devleti'ni kurdular. Gazne Devleti, Halaç Türkleri ile birleşerek ordusunu daha da kuvvetlendirdi, ayrıyeten Efgan kabilelerinden de ordularına süvari alarak kısa zamanda bölge ahalisi arasında büyük bir kaynaşmayı sağladı. Bilhassa Gazneli Sultan Mahmud (999-1030) zamanında Türk İslâm nüfusu bugünkü Afganistan'da iyice yerleşmiş ve Hindistan'a kadar yayılmıştır. Bu dönemde Gazne şehri güzellik ve medeniyet bakımından dünyadaki sayılı şehirler arasında yerini almıştır.

1040 yılında Gazneli hâkimiyeti, yerini, başka bir Türk devleti olan Selçuklulara bırakmıştır. Sultan Sencer (1119-1157)'in ölümünden sonra Gurlular kısa bir müddet için bölgeyi kontrol altına almışlardır.

12. asrın sonlarında yine bir Türk devleti olan Harzemşahlar hâkimiyeti ele geçirmişlerdir. 1220'den sonra Moğollar bölgeyi istilâ edip bir buçuk asra yakın ülkeye hâkim olmuşlardır.

Bölgenin 14. asrın sonlarından itibaren yeniden Türk hâkimiyetine girdiğine şahit oluyoruz. Parçalanmış bir şekilde Asya'nın muhtelif bölgelerinde devam eden Moğol hâkimiyeti, Orta Asya'da kalan Türk boylarını bir araya getirerek kendi adını verdiği kuvvetli bir devleti ortaya koyan Emir Timur tarafından yıkılmıştır. Timurlu Devleti 1405'e kadar devam etmiştir. Emir Timur'un torunu Bahruh 1477'ye kadar Türkistan'ın büyük bir bölümünde hüküm sürmüştür. Bahruh başkent olarak Herat'ı seçmiştir. Bahruh'tan sonra Sultan Hüseyin Baykara 1506'ya kadar buraya hâkim olmuştur. Bu dönemde ünlü Türk şair ve düşünürü Emir Alî Şîr Nevâî yetiştirmiş ve büyük hizmetleri olmuştur. Bahruh ve Sultan Hüseyin Baykara zamanlarında Herat şehri sayılı kültür ve medeniyet merkezlerinden biri haline gelmiştir. Türk edebiyatının en parlak ve verimli çağı Nevâî'nin eserleriyle Herat'ta olmuş ve buradan batı ve Doğu Türkistan'a, Osmanlı ve Azeri topraklarına kadar yayılmıştır.

Sultan Hüseyin Baykara'dan sonra Zahiraddin Muhammed Babür hâkimiyeti ele alıp şimdiki Afganistan'ın başkenti olan Kabil'i kendine başşehir seçmiş ve devletini Hindistan yarımadasına kadar genişleterek Türk-İslâm medeniyetini kalıcı bir şekilde yaymıştır. Mirza Babür'ün ölümü ile oğulları devletin işlerini Hindistan içlerine kadar genişletmiş ve bugünkü Afganistan, Nadir Afşar (diğer bir Türk hükümdarı) istilâsına kadar daima onların kontrolünde kalmıştır.

18. asrın başlarında Babürlülerin zaafı ile bugünkü Afganistan'ı kuvvetli kabileler idare etmeye başlamıştır.

Görüldüğü üzere bu dönemde bu topraklar (Türkistan) medeniyetlerin beşiği olmuş ve bir çok şair, devlet adamı ve edip yetiştirmiştir. Bu dönem, Türkler açısından çok önemli olup bazı kendini bilmez tarihçilerin, Türklerin yakını tarihte Afganistan'a başka ülkelerden geldiği tezini yalanlamaktadır.

1747'de Nadir Afşar'ın ölümüyle

komutanlarından olan Ahmad Han Duranî Afgan kabilesini etrafında toplayarak doğum yeri olan Kandahar'ın ele geçirip bugünkü Afganistan'ın temelini atmıştır.

Ahmad Han'ın ölümünden sonra yönetimi ele geçiren Timur Han (1772) babası avarında devlet adamı olmadı. Timur Han'ın vefatıyla da oğlu Zaman Han yönetimi ele geçirdi. Bu da ülkeyi idare edemeyince 19. asrın ilk çeyreğine kadar Afganistan iç karışıklıya boğıldı. Dost Muhammed Han'ın iktidarı ile bu karışıklık son buldu. Bu dönemde birinci Afganistan-İngiliz harbi gerçekleşti. (1839-1842). Bapkent Kabil İngilizler tarafından işgal edildiğinde Dost Muhammed Han Türkistan'a (kuzey) geçip Özbek hanlıklarından destek toplayarak Afganistan birliğini sağlamış oldu. Dost Muhammed'in ölümü ile 1868'de Pir Ali Han iktidara geçti. Pir Ali Han'ın vefatı ile iktidara geçen Yakup Han'ın kısa ömürlü iktidarı Abdürrahman Han'ın iktidara el koymasý ile son buldu. Bu dönemde ise ikinci Afganistan-İngiliz savaşına ve ardından da Habibullah Han'ın iktidarına rastlanmaktadır (1910-1919). Habibullah Han'dan sonra Emanullah Han iktidara geçti ve bunun zamanında üçüncü Afganistan-İngiliz savaşı gerçekleşti (1919). Bu savaş sonucu Afganistan bağımsızlığına kavuştu ve dünya ülkelerince resmen tanındı. 1921'de ilk Afganistan-Türkiye dostluk anlaşmasının imzalanması da Emanullah Han döneminde gerçekleşmiştir. Emanullah Han'ın uygulamak istediği reformları hazmedemeyen halk ayaklandı ve buna direnemeyen Emanullah iktidarı Habibullah Kalakanî'ye (Gayri Peptun), o da Nadir Han'a bırakmak zorunda kaldı. 1929'da başlayan Nadir Han iktidarı, onun 1934'te suikaste uğramasıyla son buldu. Yerine 18 yaşındaki oğlu Zahir Han geçti. 40 yıl süren Zahir iktidarı 17 Temmuz 1973'te amcaoğlu Davut Han ve yanlılarının darbesiyle son buldu. Davut Han hükümeti Marksizm, Leninizm yanlısı Nur Muhammed Tarakî ve arkadaşlarının darbesi ve Davut Han'ın öldürülmesi ile son buldu.

Bu uzun dönemde Türkler bir çok defa iktidara karpı bap kaldırmışlar ve hepsinde de mevcut yönetimler tarafından hunharca toplu katliamlara maruz kalmışlardır. İktidarın çoğu asimilasyon politikaları uygulayarak Türk bölgelerine kendi ırklarından olan Peptunları yerleştirmişlerdir. Böylece Türkleri daha iyi kontrol edeceklerini düşünüyordular ve onların, Afganistan içerisinde eriyip gideceklerine inanıyorlardı. Türk lehçeleri resmî dairelerde yasaklanıp, Türkçe konuşanlar aşılanıyordu. Türk tarihi mevcut yönetimler gizlenmeye çalışıyordu. Ancak bütün bunlara rağmen Afganistan Türkleri olabildiğince dil ve kültürlerini muhafaza edip tarihlerini de öğrenmeye çalışmışlardır.

Nur Muhammed'in 9 ay süren iktidarı, yardımcısı olan Hafızullah Emin tarafından öldürülmesi ile son buldu. Hafızullah'ın binlerce aydını (özellikle Türk aydınları) hapisanelere atması ve toplu katliamlara maruz bırakması gibi hâpin davranış ve dikte edilmiş zulümleri Afganistan halkını ayaklanmaya sevketti. Bu ayaklanmalar sonucunda Ruslar devreye girerek Emin'in yerine Babrak Karmel'i getirdiler. Karmel de önceden hazırlanmış plânlara uyarak

Aralık 1979'da Kızıl Ordu'yu yardıma çağırdı. Kızıl Ordu'nun karadan ve havadan Afganistan'a girmesi ile halk dağlara çıkarak vatanı kurtarmak amacıyla mukaddes cihada başladı. Kızıl Ordu yıllarca bütün gücüyle mücahitlere saldırmasına rağmen başarısız olamadı ve Ruslar taktik değiştirmek zorunda kaldı. Bunun için de Karmel'in yerine eski bir istihbarat şefi olan Dr. Necibullah'ı getirdiler. Bu dönemde mevcut yönetim sözde barış politikası izlemeye başladı. Kızıl Ordu, amansız direnç karşısında amaçlarına ulaşamayınca Afganistan'ı terk etmek zorunda kaldı veubat 1988'de son Kızıl Ordu askeri Afganistan'ı terk etti.

Bu dönemde de deşipen bir şey olmadı.

Yine hem mücahit saflarındaki Türkler hem de devletin kontrolü altında yaşayanlar hep ikinci sınıf vatandaş muamelesi gördü. Dinlerine, dillerine ve kültürlerine saygısızlık yapıldı ve hak etmedikleri hakaretlere maruz kaldılar. Yani deşipen sadece baktaki oyuncular ve seleflerinden miras aldıkları politik senaryoları oynamaya devam ediyorlardı.

Kızıl Ordu miraçısı olan Necip iktidarı, Türkistan (Kuzey Afganistan)'ın ayaklanması ile 40 gün gibi kısa bir sürede düştü (Nisan 1992). Yıllardır behirlere giremeyen Pakistan'daki mücahit liderleri, Afganistan Türkleri sayesinde bir hafta gibi kısa bir sürede baktent Kabil'e geldiler. Ne var ki, Pakistan'da da devamlı kavgalı olan bu liderler bu tutumlarını Afganistan'da da sürdürdüler ve onların dört gözle bekleyen halkı hayal kırıklığına uğratarak onların perişan olmalarına neden oldular. Savaş başka bir boyut kazanarak şiddetli bir şekilde devam etti. Bu defa koltuk kavgası için mücadele başladı. Kabil'de bunlar olurken Kuzey'de refah hâkimdi. Türk yönetimi editime, askeriyeye ve pek çok özel sektör kuruluşlarına yatırım yapıyordu. Afganistan'da rakipsiz kalmıyordu. Çoğu gruplarla adaletin temini için mücadeleye giren Türkler hepsinden zaferle ayrıldılar. Çünkü onların yolu hak yolu idi. Ne var ki Türkleri rahat bırakmayanlar vardı. Çok önemli komutanlar peş peşe teröre kurban gidiyordu. Bu gelişmeler çok düşündürücüydü. Bu olaylar 1997'deki çokla doruk noktasına ulaştı. Türkler birbirine girince davetsiz misafirler olan İslâm'ın yüz karası, Vahabizm kuklası bedevî Taliban grubu Türk behirlerine giriverdi. Türk köyleri, kasabaları, behirleri yağalandı. Bir çok gencin namusuna leke sürüldü, aydınları katledildi, okullar yakıldı ve bu defa Afganistan'da Pencabî askerler boy göstermeye başladı. Ne yazık ki bu acı durum hâlâ devam etmektedir. Eğer bu canî grubun önü kesilmezse öncelikle komşu ülkeler olmak üzere bölgeyi büyük bir tehlike beklemektedir.

Biraz da Afganistan'ın beşerî durumu hakkında bizi aydınlatır mısınız?

Afganistan'ın

Yüzölçümü: 654.000 km²

Nüfusu: 22 milyon (sağlıklı bir nüfus sayımı yapılmadığı için bu tahminî bir rakamdır).

Kompary: Kuzeyde Özbekistan, Türkmenistan ve Tacikistan, Doğuda Doğu Türkistan, Keçmir ve Pakistan, Güneyde yine Pakistan, Batıda Ýran.

Etnik yapısı: Türkler, Tacikler, Peptunlar ve bazı küçük topluluklar. (Oranlarla ilgili net bir rakam elimizde olmayıp Türk nüfusu % 30-40 olarak tahmin edilmektedir).

Coğrafi olarak Afganistan, üzerinde sýra dağlar bulunan yaylalardan meydana gelmiştir. Bu sýra dağların en önemlileri memleketi batıdan doğuya ikiye bölen Safid Kuh (3, 500m.), Kuh-i Baba ve Hindu-Kup (7, 697 m.) dağlarıdır. Bu sýra dağlar 6,000 m. yükseklikte Bedehşan bölgesinden Pamir yaylasına ulaşır. Bundan başka güneyde Safid Kuh ve Süleyman Dağları, kuzeyde Bend-i Türkistan Dağları bulunur. Bununla beraber Afganistan'da bazı ovalara rastlanır. Özbekistan ve Tacikistan sınırlarını teşkil eden Amu-Derya nehri boyunca 500 km. uzanan Türkistan kesimi; Ýndus'un bir kolu olan Kabil suyu vadisi; batıda, Ýran'a yönelmiş olan Heri Rud (Tecend Derya) havzası ile tuzlu veya kumlu çöllerden ve steplerden geçtikten sonra Sistan'da Hamun Çukuru'na varan Hilmand suyu havzası.

Bir tarım memleketi olan Afganistan'da toprağın az bir kısmı işletilebilmektedir. Bunun en büyük sebebi kuraklıktır. Tarımın yanı sıra Afganistan halkının en büyük geçim kaynakları ticaret, hayvancılık ve hayvan ürünleridir. Türkistan bölgesi yer altı kaynakları (doğalgaz, petrol, uranyum ve değerli kayalar) açısından zengin olup, ziraat bakımından da en verimli topraklara sahiptir ve yine dünyaca ünlü halılar, Karakul derisi ve ilaç hammaddesi olarak kullanılan bitki kökü ihracatta ilk sıralarda yer almaktadır.

Afganistan Türklerinin bu anki stratejik ve ekonomik durumu nedir?

Bilindiği üzere Sovyet askerlerinin Afganistan'dan çekilmesi ve daha sonra da Kuzey Bölgesi (Güney Türkistan) silahlı kuvvetlerinin bir araya gelmesi ile kuzeyde Afganistan Millî İslâmî Hareketi kuruldu. Bu hareketin önderliğini ise General A. Râpid DOSTUM üstlenmişti. Yeterince silahlı eğitim ve beceriye sahip olan Türk askerlerinin geceli gündüzlü çabaları sonucunda Türkistan bölgesinde bir huzur ve refah hâkim olmuştu. Eğitim, ekonomi, askeriye ve halkın sosyal hayatı gün geçtikçe daha iyiye gidiyordu. Bu hareket sayesinde Afganistan'daki Türk varlığı gerçeği bir kez daha dünyaya kendini göstermişti. Hem de muhtemelen zaferleriyle dost ülke medyalarını uzunca bir süre meşgul etmişti bu hareket. Ancak hareket yönetimindeki bazı hatalar ve derin kaynaklı bazı gelişmeler neticesinde o panik Türk Ordusu dağılma sürecine girdi. Üst düzey yönetimde meydana gelen çatlaklık ve yabancı güç odaklarının bu hareketi parçalama çabaları sonucu Afganistan Türkü bir kez daha çaresizlik, esaret, zulüm ve işkence ile karşı karşıya kalmıştı. Taliban denen İslâm'ın yüz karası, insanlığın ayıbı ve zulüm-işkence makinesi örgüt, Türk bölgesine girdi (1997). Bu tarihten beri Afganistan Türkleri bir

belirsizlik hayatı yaşamaktadırlar. Dağılmış hâlde bulunan askerlerimiz daha çok kasabalar, köyler ve dağlık kesimlerde zor şartlar altında küçük gruplar halinde mücadelelerine devam etmektedirler. Bunların özellikle dıbarıyla haberleşme ve geçimleri hususunda sıkıntıları bulunmaktadır. Ekonomik durum ise daha vahim bir vaziyettedir. Devlet daireleri tamamen kapalı olduğu için devletten maaş alarak geçinenlerin hiçbir geliri yoktur. Tarım ve hayvancılıkla uğraşanların da kuraklıklar ve savaşlardan dolayı durumları pek içi açıcı değildir. Diğer alanlarda çalışarak geçinenler de ülkedeki istikrarsızlık ve işsizlikten dolayı zor şartlarda yaşamaktadırlar.

Afganistan Türklerini hangi oluşum temsil ediyor, lider kimdir?

Daha evvel de söylediğim gibi Afganistan Millî İslâmî Hareketi General A. Rabîd DOSTUM önderliğinde kurulmuştur. Bu hareketten önce ise Rahmetli Azad BEG önderliğinde 1982'de kurulan İttihadiye-i İslâmî Semt Pimalî Afganistan adıyla Türklerin kurmuş olduğu bir oluşum vardı. Bu iki oluşum 1992 gelişmeleri ile her ne kadar tabanda birleştiyse de üst düzey yönetiminde tam bir birleşme sağlanamamıştı. Yine de Azad BEG ve DOSTUM arasında sıcak görüşmeler gerçekleşmişti. 1997 gelişmeleri ile DOSTUM ve onunla yolları ayrılan MALİK HAN yurt dışındaki yaşamaktadırlar. DOSTUM ve MALİK HAN 2000 yılı içerisinde imzaladıkları bir anlaşma ile uyum içinde çalışmaya sözü vermişlerdi. General Dostum, 3 Nisan 2001'de İran'dan Afganistan'a dönerek birliklerinin başına geçmiştir. Malik Han ise hâlen İran'dadır. Orada mücadelelerine devam eden bölge komutanları, halk ve biz gençler Afganistan Türklerini bir an evvel tek çatı altında toplayacak, hem siyasi hem de askerî alanda organize bir mücadelenin başlatılmasını temenni ediyoruz. Burada özellikle bunu belirtmek istiyoruz ki hiç kimse Afganistan Türklerinin kaderiyle oynamamalıdır, buna hakkı da yoktur. Afganistan Türklüğünün menfaati herkesten ve her şeyden önce gelir, her şeyin üstündedir.

Taliban'ın Türklere karşı tutumu nedir? İçişleri bölgesinde sürgünde ve mülteci durumunda olanlar ne durumdadır?

Taliban örgütünden Türkler dışındaki diğer etnik gruplar da rahatsızlar, ancak özellikle de 1997 yılı sonrası Taliban'ın Türklere karşı uyguladığı soykırım siyaseti had safhasına ulaşmış durumdadır. Uyuşturucu-terörizm şebekesi Taliban örgütü özellikle ilk aylarda Mezar-i Berif ve diğer Türk yerleşim birimlerinde binlerce insanımızı acımasızca katletmiştir. Bu sindirme politikaları hâlen devam etmektedir. Türklere karşı uygulanan işkence ve asimilasyon politikası, camilerde uygulanan yoklama, zorunlu sakal bırakma, eğitim kurumlarının kapatılması, kadınların bütün haklardan mahrum bırakılması, yurt dışına çıkışlarının yasaklanması, ülkeye girenlerin sıkı bir şekilde

sorgulanması ve çepitli bahanelerle cezalandırılması, Türklerin izlerini silmek uğruna tarihî eser ve medeniyetlerin yok edilmesi Taliban örgütünün takip ettiği politikalarından sadece birkaçıdır. Sorgulanma hususunda ise en bariz ve dübüdürücü bir örnek budur: Geçen yıl, 3 sene aradan sonra tatilini evinde geçirmek için Afganistan'a giden bir öğrenci arkadaşımıza Taliban milisleri 'Türkiye'de neler yapıyorsun? Okul dışında ne işlerle meşgulsün? Orada kimlerle görüşüyorsun? Ahat Andican (Prof. Dr. Ahat ANDYCAN aslen Türkistanlıdır. Hâlen İstanbul Milletvekilidir kendisi) ile görüşüyor musun? Neden Türkiye'de okuyorsun?' gibi sorgulamalardan, sakalı olmadığı için de birkaç hafta hapiste tutulduktan sonra pasaportuna el konulmuş ve çökyü yasaklanmıştır. Sözünü ettiğim arkadaşımız daha sonra gecikmeli bir şekilde (okul kayıtları bittikten sonra) Türkiye'nin Pakistan elçiliğinin yardım ve elinde bulundurduğu okul kimliğinin avantajı ile yeniden Türkiye'ye gelip, okuluna bir yıl ara verdikten sonra tekrar başlamıştır. Söz konusu arkadaşımızın Ahat Bey'in ismini ilk kez Taliban canilerinden duymuş olması sanırım arkadaşımızın ne kadar kendi hâlinde biri olduğunu gösterir. Bu arkadaşımızın sadece okulunu bitirmek için ailesinden binlerce km uzakta uğraş verdiğini ve her 3-5 bazen de 6 senede bir ailesini ziyaret edebildiğini belirtmek sanırım konunun anlaşılmasını bakımından faydalı olacaktır. Bu sadece bir örnektir. Bu uygulama bütün Afganistan Türkleri için yapılmaktadır. Üstelik Taliban örgütünün bütün bunları İslâm şerhiyesi altında yapması üzücü ve mübarek dinimiz adına dübüdürücü olaylardır. Türklere karşı uygulanan bu politikalar neticesinde yüz binlerce Türk ailesi evinden yurdundan olmuştur. Pakistan ve İran'ın mülteci kampları, komşu ülkeler ve bir kısmı da Türkiye'de olmak üzere yüz binlerce Türk ailesi mülteci pozisyonunda ve de okulsuz, hastanesiz sosyal hayattan yoksun bir şekilde zor şartlar altında yaşamlarını sürdürmektedirler. Babasız kalan çocuklarımızın, evlat acısıyla göz yaşları dinmeyen annelerimizin, gelinlik giymeyi beklerken namusu lekelenen bacılarımızın sayılarını tespit etmek ise imkânsızdır.

Afganistan Türklerinin Türk dünyasından beklentileri nelerdir?

Afganistan Türkleri 250 yıldan beri diğer soydaşlarından ayrı, Afgan (Peptun=Taliban) faşizminin pençesinde yok olmaya mahkûm edilmeyi. Bu uzun yıllar boyunca yıldan üpenmeden kimliğini, kültürünü, dilini, gelenek ve göreneklerini kıyasacası BENLİĞİNİ bütün olumsuzluklara, yalnızlığa ve terk edilmişliğe rağmen bu faşist dübünceye karşı koruyabilmeyi. Bu süreç içerisinde yüz binlerce şehit vermiştir. Ama her şehit rağmen mücadeleyi bırakmamıştır. Daha evvel de belirttiğim gibi 1992 gelişmeleri ile her ne kadar kısmi bir bağımsızlık nasibimiz olmuşsa da bu sevincimiz bazı iç ve dış sebeplerden ötürü kısa sürmüştür. Gelinek nokta birleşme zamanının geldiği noktadır. Bütün Afganistan Türklüğünün tek çatı altında toplanması gerektiği kaçınılmaz bir gereksinimdir. Taliban vahşetini ancak birleşerek durdurabiliriz. Ancak bu süreçte dost ve kardeş ülkelere, özellikle de Türkiye'ye büyük görev düşmektedir. Türkiye; Pakistan ve diğer ilgili ülkeler nezdinde ağırlığını hissettirerek Afganistan Türkleri konusunu gündeme getirmeli ve bu vahşet zincirinin kırılmasında kendi misyonunu üstlenmelidir. Savaşlar dolayısıyla eğitimsiz kalan Afganistan Türk gençlerinin diğer Türk ülkelere nazaran daha çok eğitime ihtiyaçları bulunmaktadır. Yalnız nedense Taliban'ın ilerlemesi ile Türkiye'nin Afganistan Türklerine ayırdığı

üniversite kontenjanlarında düşüp görülmekte, hattâ son yıllarda öğrenci kabul edilmemektedir. Afganistan Türk gençlerine Afganistan ve diğer ülkelerde eğitim olanaklarının kesinlikle tanınmaması göz önüne alınarak Türkiye ve diğer Türk devletlerinin bunlara sınırlı sayıda da olsa her sene belirli bir kontenjan ayırması gerekmektedir. Bunların yanı sıra zor şartlarda Afganistan ve mülteci kamplarında sosyal hayattan tamamen yoksun, din tacirlerinin türlü hakaret ve iğkencelerine karşın ölüm kalım sınırlarında hayatlarını sürdüren Afganistan Türklerine gıda ve ilaç türü ilk ihtiyaç duyulacak maddelerin götürülmesi hususunda yardım kuruluşlarının teşvik edilmesi gerekmektedir. Bunların günümüzde yapılmadığı veyahut yapılmadığı bir gerçektir. Biz Türkiyemizin de içinde bulunduğu durumu biliyoruz. Ancak özellikle de son yıllarda Türk dünyası ile ilgilenen ve de devletçe desteklenen bazı sivil toplum kuruluşları ve bazı devlet adamlarımızın bütün bu sorunları çözmüşçesine bölgede birilerini Türk yapma ve birilerini de Türklükten çıkarma peşine düşmeleri Afganistan Türklerini fazlasıyla rahatsız etmektedir. Afganistan Türkleri (Güney Türkistanlılar) mücadele için hayatta kalmanın birinci şartı olan yarım ekmeği zor bulurken söz konusu kişi veya kuruluşların böyle gereksiz konuları tartışarak zaman harcamaları doğrusu gereksiz ve düşündürücüdür. Unutulmamalıdır ki gazetecilere “Afganistan’da Taliban gurubu Türkere karşı zulüm yapmaktadır” demekle Afganistan Türklerinin (Güney Türkistanlıların) haklarını savunmuş olamamakla birlikte üstelik kötülük yapıp oluruz. Ykıtdarda değilken de bunlar denilebilirdi. Pimdi ise uygulama faslıdır. Yani özetleyecek olursak Afganistan Türklerinin Türk dünyasından ve özellikle Türkiye’den talepleri ve beklentileri şöyledir:

1. Afganistan’da yaşananmakta olan Türk soykırımının T.C. devletinin önderliğinde diğer Türk Cumhuriyetlerinin de desteğini alarak uluslararası plâformda gündeme getirilmesi ve durdurulması hususunda aktif çalışmalar yapılması,

2. Taliban’ın Türklere karşı yoksullaştırma politikası, savaş, kuraklık, kıtlık nedeniyle yiyecek, ilaç, giyecek sıkıntısı çekmekte olan Afganistan Türklerine insanî yardım yapılması konusunda ilgili yardım kuruluşlarının kendi misyonlarını üstlenmeleri hususunda teşvik edilmesi,

3. Savaş nedeniyle ve özellikle Taliban’ın Türk boylarına vahşice uyguladığı baskılardan dolayı öz yurdunu terk ederek komşu ülkeler (Özbekistan, Türkmenistan, Pakistan, İran) ve Türkiye’ye sığınmak zorunda kalan mağdur insanların, yaşadığımız bilgi çağında eğitimden mahrum kalmamaları için (ki zaten kendi ülkemizde de yıllarca mahrum kalmışlardır) Türkiye’de çepitli eğitim kurumlarına alınmalarının sağlanması,

4. Türkiye'den mezun olan Afganistan

Türk gençlerinin, Afganistan Türklerinin geleceğinin teminatı olduğu düpünülecek hazır olan bu potansiyelin iyi bir şekilde değerlendirilmesi amacıyla kurulmuş olan ATGB (Afganistan Türk Gençleri Birliđi)'nin plân ve programlarının incelenmesi ve desteklenmesi,

5. Afganistan Türk boyları (Özbek,

Türkmen… vs.) birlik ve beraberliklerinin kopmaması ve pekiştirilmesi için Türkiye tarafından bir üst kimlik (AFGANÝSTAN TÜRKLERÝ) olarak kabul edilmesi.

Sayın Kenger, bizi ve okuyucularımızı aydınlattığınız için tepekkür ederim.

Orkun Dergisi / Sayı 41 – 2001 Yılı - Söyleşi – Hasan Orhan